

Motion till riksdagen 2020/21:2463

av **Marta Obminska (M)**

Ökad spridning av information avseende endometrios

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att studenter på vårdutbildningar och vårdpersonal får utbildning om endometrios, med sikte på tidiga och korrekta diagnoser och adekvat behandling, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Ungefär var tionde kvinna i fertil ålder är drabbad av endometrios. Sjukdomen är gynekologisk, kronisk och delvis ärftlig och innebär att livmoderslemhinnan har spritt sig till platser utanför livmoderhålan. Endometrios kan sätta sig på äggstockarna, området mellan livmodern och ändtarmen, tjock- och tunntarmen, blindtarmen, ljumskarna, urinblåsan och mellangärdet. Det förekommer även att endometrios finns i operationsärr.

Enligt en undersökning, som har publicerats i *Journal of Women's Health*, ansåg de deltagande kvinnorna att vården för patienter med endometrios måste förbättras, inte bara kirurgiskt och medicinskt. Kvinnorna hade dålig erfarenhet av denna typ av vård och nära fyra av tio ansåg att sjukvården varit oförmögen att hjälpa dem.

Många av de kvinnor som drabbas av endometrios lider av cykliska eller kroniska smärtor som hindrar dem i deras vardag. De vanligaste symptomen är kraftiga menssmärtor, smärta vid samlag och även smärtor vid toalettbesök. Andra vanliga symptom är trötthet och energilöshet, någonting som bidrar till att många av kvinnorna känner sig begränsade i sina liv och möjligheterna till utbildning och arbete. I vissa fall kan endometrios även leda till ofrivillig barnlöshet. Sjukdomen innebär ofta en stor påfrestning i relationen till partner, övrig familj och vänner. Ungefär 60 procent av de endometriosdrabbade kvinnorna har symtom, varav 20 procent har mycket svåra symtom som kräver medicinsk och/eller kirurgisk behandling. Den genomsnittliga tiden för att få rätt diagnos är idag alldeles för lång: mellan sju och åtta år. Besöken i sjukvården är många

för de kvinnor som är drabbade och många gånger känner de sig inte sedda eller hörda under den här tiden, vilket rapporten i *Journal of Women's Health* visade. Att det tar så pass lång tid att ställa en diagnos skapar ett onödigt lidande för de drabbade kvinnorna som redan befinner sig i en utsatt situation.

Endometriosis bidrar till en samhällsekonomisk förlust samtidigt som många kvinnor lider i tysthet och inte kommer till sin rätt vare sig i sitt vardagsliv eller i yrkeslivet. Kvinnor med endometriosis, en tiondel av alla kvinnor i fertil ålder, ska inte behöva lida i årtal innan diagnos är ställd och behandling kan sättas in. I en relativt ny studie på Akademiska sjukhuset i Uppsala prövas mer aktiva rehabiliteringsinsatser för att möjliggöra för fler att komma tillbaka i arbete.¹

Hösten 2009 inrättades landets första endometriosiscentrum på Akademiska sjukhuset i syfte att samla olika kompetenser och öka möjligheterna till bättre utredning och behandling, men också att stärka forskningen på området. Region Uppsala har nyligen tilldelats ansvar för viss nationell högspecialiserad endometriosisvård. Beslutet innebär att avancerade operationer vid endometriosis koncentreras till fyra sjukhus i landet.²

Det är positivt att Socialstyrelsen nyligen har utarbetat nationella riktlinjer för vård vid endometriosis, men insatserna mot endometriosis riskerar ändå att vara otillräckliga. Många av dem som kommer i kontakt med kvinnor med endometriosis, exempelvis skolsköterskor och allmänläkare, saknar tillräcklig kunskap för att kunna ge en korrekt diagnos. Det behövs därför ökat fokus på information om sjukdomen och dess symptom till fler yrkesgrupper inom sjukvården. En bredare kunskap om sjukdomen skulle utgöra en viktig del i arbetet med att säkerställa att diagnos ställs i ett tidigt stadium och att kvinnorna får adekvat behandling.

Jag föreslår därför att regeringen bör överväga att arbeta för en ökad spridning av information om endometriosis, dess symptom och effekter. Dessa insatser bör riktas mot vårdstudenter och till befintliga yrkesgrupper inom vården, men även till samhället i övrigt.

Marta Obminska (M)

¹ Minskad sjukfrånvaro vid endometriosis fokus för ny patientstudie på Akademiska. Pressmeddelande 21 januari 2019.

² Region Uppsala får nationellt ansvar för avancerad endometriosisvård. Pressmeddelande 25 mars 2020.